

Indija ima bajkovitu prošlost, svjetlu budućnost, ali vašljivu sadašnjost

Citat iz Biblije: "Bog je onaj koji proizvodi u vama i želju i akciju ... reče Pavao ". (Poslanica Filipljanima 2:13) U vama se javlja želja da putujete i istraživati svijet, ustvari to vas Bog tjera i prisiljava da vidite i istražujete čuda svijeta, da bi ste cijenili ljepotu, red, simetriju, ritam, sklad i proporcije svih stvari koje je on stvorio.

Citat iz Biblije: "Sine, ti si uvijek sa mnom i sve što je moje i tvoje je ". (Evangelje po Luki 15:31). Zakon života je obilje, a ne siromaštvo. Bog želi biti bogati, sretni i veseli, slobodni i putovati. Bog želi slavno i trijumfalno proživite svoj život. Zar priroda nije darežljiva i obilna, samo treba da je vidite, a vidjet ćete te je samo putujući.

INDIJA

Gledati Indiju izbliza za mene je izuzetan dobitak. Mislim da Indija nikoga ne ostavlja ravnodušnim, jer to je susret sa jedinstvenom i najvećom na svijetu mješavinom stoljeća, shvaćanja, ponašanja, postupaka, s čudnim udruživanjem zlata i plastike, hramova i hladnjaka, jet-seta i sirotinje, bogova i kompjutera, uz stalno nova domišljanja da se opstane i nešto postigne pod vrelin suncem ili pod neumoljivim monsuskim kišama.

Raznovrsnost je prirodni zakon Indije, a mene je osvojilo to što nebrojane suprotnosti mirno stoje jedne pored drugih i što to nikome ne smeta. Straćare se privijaju uz dvorce, sirotinjska bijedna naselja okružuju oblakodere, ispred blještave juvelirnice obučar krpa čučki pored svoje radnjice sandučića, tu su i krojači sa svojim šivaćim strojevima pod vedrim nebom, i odvjetnici sa svojim pisaćim strojevima, također pod vedrim nebom, a čitava ured im je stolić i dvije stolice. Tu su i spavači na trotoarima pa prodavači lutrije koji rade dvadeset i četiri sata, prodavači dragulja, švercvanih satova i žileta. Nikada nigdje nisam vidio veće reklame a najobičnije straćare, gdje se po reklamama vidi da sobice u istoj ofucanoj zgradi dijele, turistička agencija, liječnik ginekolog, poduzeće za uvoz-izvoz, prodavač kašmirskih šalova, škola engleskog jezika, astrolog, čitač sudbine iz zvijezda. Da li oni smetaju jedni drugima? Naravno da ne smetaju, jer tako mora biti! Naroda je mnogo a svatko hoće da radi i zaradi nešto da bi preživio.

Sve to liči na kaos ali ustvari nije kaos, već je to jedini način da mnogoljudna nacija preživi. Živi kako znaš i umeš ali ne ugrožavaj druge. Tako glase nepisana pravila neophodne tolerancije. Sve to isto vrijedi i za sumaniti saobraćaj u Delhiju Bombaju, Kalkuti, Madrasu, gradove koje sam obišao. Svuda je isto! Postoje propisi, prometna policija, semafori, ali sve to nema veze! Ravnopravni sudionici u prometu su autobusi, s čijih ulaza vise grozdovi ljudi, ogromni i svim mogućim bojama išarani kamioni. U Indiji svi vole šareno i to sa jarkim bojama, zatim bicikli, rikše, putnički automobili otvorenih prtljažnika jer u njima sjede djeca, slon koga vodi njegov gazda, nosači sa kolicima, skuteri na kojima sjede obično po četvoro, petoro, kola u koja je

upregnuta hladnokrvna deva dobroćudnog izgleda, obavezno se nađe po neka sveta krava koja se lijeno vuče preko ulice i sve to nekud hita, želi stići. U Indiji se sve kreće, doduše ne brzo ali gura naprijed. Razumijevanje drugih, tolerancija, to je oči gledno jedno od najvažnijih pravila opstanka.

U Bangaloreu, glavnom gradu države Karinata nalazi najčuveniji indijski institut gdje se prodire u atome ili smi šlja putovanje u vasionu. Manje od dvjesto kilometara odatle, u gradiću Putapatre živi čuveni mistik Sai Baba, koji se proglasio živog bogau čiji ašarm godišnje dolazi preko milijun sljedbenika. On s njima opći mentalno a iz prve ruke materijalizira sveti pepeo "vibuti". Da opći sa nama mentalno bez ijedne izgovorene riječi uvjerio sam se i ja a kada je u pitanju "vibuti" tu sam skeptik, jer ne znam zapravo što se desilo. Je li trik, masovna hipnoza, iluzija ali prah se stvorio pred našim očima iz ničega.

Indija je prije svega mnoštvo ljudi. Ljudima su zagušeni bazari, vlakovi su prepuni putnika, svijet se tiska pred hramovima, pred kinima, na mitinzima, u povorkama. Uvijek i svuda ljudi u svako doba dana. Na peronima iu holovima železničkih stanica sav prostor je zauzet ljudima, kao da ne čekaju vlak nego tu žive, čuče, sjede, leže, jedu i mole se. Kada dođe vlak nagnu u vagone u kojima nikada nema dovoljno mjesta, čeka se sljedeći pa makar to bilo i sljedećeg dana. U Indiji ne postoji pusta ulica kao u Europi.

Maharadže su bile simbol, zaštitni znak Indije. Dvorci, fantastično bogastvo i nevjerovatno ponašanje, neprikosnovena vladavina nad trećinom podkontinenta a sada su maharadže otišle u povijest. Nigdje na svijetu imati i nemati nije tako vidljivo kao u Indiji. Nigdje na svijetu basnoslovna bogatstva i najcrnje siromaštva ne idu ruku pod ruku, ne žive sasvim jedno uz drugo uzajamno se ne uznemiravajući. Prosto neshvatljivo! Na najluksuznije bogataške zgrade naslanjaju se udžerice u kojima se živi pod gotovo neljudskim uvjetima. Nekada sasvim jednostavne ograde odvajaju malobrojne bogataše i njihove prelijepa bašte i parkove od zgusnute bijede brojnih obitelji koje samo metar-dva dalje život provedu na pločnicima iu prašini. U Indiji se jednostavno ne može zaobići jedna stara religija koja je vrlo poštovana, Džanizam. Sa svojom jako kompliciranom filozofijom, propisima i principima za nas Evropljeni je prosto neshvatljivo, ali ako vjerujemo u inkarnaciju, zašto ne! Jedan od neshvatljivih principa i pravila, je da džaini nose preko usana zakačenu gazu ili parče neke tkanine da im slučajno neki insekt ne bi uletio u usta. Mnogi imaju lake metlice kojima čiste put pred seбом da ne bi zgazili slučajno nekog mrava ili bubu.

Siromašni se u Indiji ne stide svog siromaštva, stanja u kome se nalaze, jer to je tako bar u ovom životu. Lijepo bi bilo da je drugojačije ali nije. U sljedećem životu biće možda će biti bolje, pa odatle potječe shvaćanje o reinkarnaciji. Odgajani tisućama godina u duhu hinduizma, Indijci su poštovaoci i pristalice spiritualnog često s dosta primjesa praznovjerja. Zato su sadu, gurui, čudotvorci, sveti ljudi i mudraci cijenjeni i poštovani i sasvim lijepo se uklapaju u nevjerovatnu smjesu koja predstavlja današnje indijsko društvo. Kada su davno počele da stižu fotografije iz Indije raščupanih jogina koji na jednoj nozi ili nevjerovatno presamićen stoje danima, mjesecima čak i godinama ostaju u istom položaju, fakiri koji su zakopani u zemlju, bradati sadu, ljudi koji hodaju po užarenom ugljenu i slična čudesa, svijet je u to jedva vjerovao. Hinduizam se obraća

onima koji otvorenim umom traže spiritualna znanja.

U prvom udarnom timu indijskog spiritualizma nalazi se Maheš, Prasad Verma, proslavljeni pod imenom Mahariši Maheš ili Mahesh Jogi. Njegova transcendentalna meditacija veoma je prihvaćena na Zapadu. Možda trenutno najvoljeniji, najpoštovaniji, najslavniji mistik, za koga i njegovi sledbenici tvrde da je živo božanstvo, jeste Satjanrajan Paddy Radžu, poznatiji pod svojim guru imenom Satja Sai Baba. On i u našoj zemlji ima dosta poštovalaca i proglasio se za reinkarnaciju jednog od najčuvanijih indijskih svetih ljudi, Reinkarnaciju boga Višne.

Vjernici koji su išli kod njega tvrde, a isto tvrdim i ja, da razgovor sa Sai Babom nije ni potreban jer on s njima komunicira telepatski, šalje im svoje poruke koje oni primaju ma koliko da su daleko od njega!

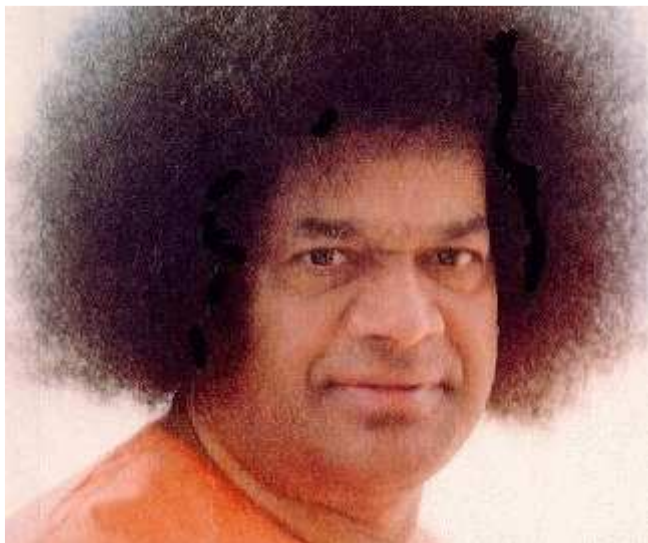
Indija ima bajkovitu prošlost, svijetlu budućnost ali vašljivu sadašnjost.

Otkad se zna za Indiju iz Europe i Amerike ljudi su dolazili u ovu zemlju da saznaju i otkriju neke njene tajne za koje se duboko vjerovalo da postoje, da vide čuda koja ova zemlja skriva. Turisti se oduševljavaju kada prisustvuju hodanju bosonogih po vrelom ugljvlju, predstavama fakira koji konopac hitnu u nebo a uz njega se vere i nestaje neko dijete ili se dive Sai Babi kad materijalizira sveti prah "vibuti". Traganje tajnama i čudima se nastavlja što bezbrojni vješti domaći prevaranti bezobzirno koriste. Najnoviji je hit u Delhiju je da dresirani majmuni kradu torbice naivnim turistima i odnose svom gazdi, dreseru.

Mislim da je Indija pravo čudo sama po sebi. Njezina neve rovatno, beskrajna raznolikost i postojanje svih tih različito sti jednih uz druge, bogastvo i bijeda, znanost i sujeverje, prošlost i sadašnjost, svemirski brodovi, sateliti, najsavršenijih sredstva komunikacije i preko trideset hiljada bogova, raznih božanstava, mitoloških heroja, demona i drugih natprirodnih bića, kastinski sustav i njegovi strašni zakoni, hiljadu oronulih hramova razbacanih svuda, ali i blještavi hoteli i neboderi.

Kad se netko usudi kao ja da zađe u taj labirint zatrpanih ideja, misli, događaja, sudbina, običaja, vjerovanja, ljudskih odnosa, prohujalih stoljeća, filozofija, lijepih stvari ali i strave i užasa, plime i oseke života, kada se ukloni nataložena prašina nailazi se, ako imate sreće, na svakojake divote. Ništa se novo neće otkriti jer je to sve već jednom nekada postojalo, ali baš je lijepo kada bude izvučeno iz kuta zaborava. To je zapravo i bio motiv i cilj dolaska u ovu prelijepu mističnu zemlju sa bezbroj kontrasta. U čitavoj povijesti Indije vi ne možete pronaći ni jednog jedinog velikog znanstvenika ili filozofa, ali to ne znači da u njoj nije bilo talentiranih, pa čak i genijalnih

ljudi. Za nas Europljane zvuči nevjerojatno, ali ta zemlja nije pokazala nikakvo zanimanje za bilo kakvo objektivno istraživanje a sve u cilju podizanja standarda ljudi koji žive na tom prostoru. Ovdje nije bio cilj da se upozna bilo šta drugo, pragmatično od čega bi svi imali koristi osim od samoga sebe.

Ja sam u Indiju otišao kao turist ali sam ubrzo shvatio da ako ste došli samo kao turist vi nikada nećete videti pravu Indiju. Vidjećete samo ruševine, palače u kojima su živjeli i još uvijek žive radže i maharadže, Taj Mahal, hramove, Himalaje ali nećete vidjeti pravu Indiju. Jednostavno prošetate se njom, kupite po neki suvenir, ali bez pravog upoznavanja Indije. Ona je bila svuda oko vas, ali ako vi niste bili senzitivni ne bi ste bili dobar primatelj. Ne bi ste upijali ništa od onog pravog što vam se nudi. Došli ste kao i svi turisti vidjeti nešto što uistinu nije prava Indija. Vidjeli bi ste njeno tijelo ali ne i dušu. Imaćete fotografije njenog kostura i slagacete albume od njega misleći da ste vidjeli pravu Indiju. Postoji i duhovna strana Indije. Vaše kamere je ne mogu zabilježiti ma koliko bili vješti i obrazovani. Turisti dolaze iz raznih europskih država koje su dale slavne znanstvenike, pjesnike, velike umjetnike, slikare, talentirane ljude svih profesija, ali sve te zemlje nisu dale jednog Gotama Budu, Mahavira, Neminata, Kabira ili Farida. Indija drži monopol u cijelom svijetu kada su u pitanju mistici, a pošto mi Europljani nismo dobro upućeni u tajne Indije dužan sam vam objasniti šta je to mistik. Najkraće rečeno Mistik je jedno sasvim drugojačije ljudsko biće. On nije prosto genije, veliki slikar, znanstvenik ili pjesnik, on je posrednik božanskog izazova, poziv božanskom. On otvara vrata da bi božansko ušlo unutra i tako su tisućama godina milijuni ljudi otvarali vrata božanskom i ono je ispunilo atmosferu ove zemlje. Za mene je ta atmosfera prava Indija, a da bi ste je upoznali morate se nalaziti u određenom stanju svijesti.

U ovoj siromašnoj zemlji možete otkriti istinu kao ni u jednoj drugoj zemlji. Ona je stvarno siromašna, prosto neshvatljivo siromašna, ali i pored toga posjeduje bogato duhovno nasljeđe potrebno je samo malo otvoriti oči da biste vidjeli svu raskoš njenog nasljeđa. Ona je jedina zemlja koja je toliko duboko zaokupljena evolucijom svijesti i ni sa čim izvan toga. Svaka druga zemlja bavila se s tisuću drugih stvari sve u cilju poboljšanja života svojih stanovnika, a Indija je uvijek bila usmjerena i usredotočena na jedan jedini cilj kako da čovjek razviti svijest do točke kada se ona susreće s božanskim. Kako približiti ljudsko i božansko?

Nije slučajno da svatko tko osjeti žeđ za istinom, gdje ubrajam i sebe, odjednom počinje da se interesira za Indiju. Ta žeđ za istinom zapravo je mene i dovela u Indiju ne samo kao turistu već kao osobu koja je željela na licu mjesta, u kontaktu s ljudima sazna bar djelić istine koju želim podijeliti sa vama, dragi čitaocē, koji niste imali prilike i mogućnosti da sami putujete u tu predivnu zemlju. Ne samo danas i posljednjih stoljeća oduvijek su ljudi, pa čak iu drevnim vremenima kao Pitagora koji je prije dvadeset i pet stoljeća bio u Indiji potrazi za istinom. Također, je i Isus u Indiji proveo svojih osamnaest najplodopsnijih godina. Stoljećima unatrag tragači za istinom stizali su u ovu zemlju iz svih krajeva svijeta. Indija je zemlja je jako siromašna, ona nema što ponuditi, ali za senzitivne ljude ona je najbolje mjesto na zemaljskoj kugli. To je bogatstvo unutarnjeg. Ova siromašna zemlja vam može pokloniti najveće blago koje su ljudska bića u stanju primiti. Indija nije samo komad zemlje ili politički subjekt, ili fragment iz povijesnih činjenica a još manje je u luđačkoj trci za novcem, moći, položajem i prestižem, već je ona čežnja,

žed za istinom, istinom koja u nama spava pod "plastom" svijesti, istinom koja je isključivo naša premda smo na nju zaboravili. Po čemu je to India specifična u traganju za istinom za razliku od drugih zemalja? O Bogu se govori u svakom dijelu naše planete, ali Bog je ostao dalek, dalji od zvijezda dok je jedino Indija utvrdila da je Bog u čovjeku. Podrazumijevajući da je Bog u čovjeku Indija je jedina dodijelila moć čovjeku, dostojanstvo i ljepotu da se preobrazi u ono što čovjek bude želio. Možemo slobodno zaključiti da je suština čovjekove težnje jedina želja, jedna čežnja i potraga da upozna samoga sebe. Nijedna druga ambicija nije vladala ljudima, jer su bogatstvo, uspjesi i moć odbacivani su kao bolest, jer se smatralo da oni koji su ambiciozni, koji trče za bogatstvom, žele biti moćni psihički su ustvari bolesni a da nisu ni svjesni toga. Za one koji su zaista bili psihički zdravi, duhovno zdravi, jedina stvar vrijedna nastojanja je upoznati samog sebe.

Riječ misticizam znači tajni obred ljudi koji su dodirnuli nesaznatljiv. Istok je oduvijek bio orijentiran na srce, dok je zapad bio orijentiran na um. Zapadni um je bio u stanju podigne veliku znanstvenu zgradu dok istočni um to nije mogao. Kako iz nevinosti da se rodi nauka? Nemoguće je! Tako je Istok živio neznanstveno, a na Zapadu ljudi nisu mogli razviti jednu duhovnu nauku, da razviju meditaciju, oni su pretvorili meditaciju u koncentraciju a koncentracija je jedan umni proces. Kada se um usredotoči na jedan misaoni proces koji postaje jednosmjernan, nastaje mišljenje, a to nema veze sa srcem. Meditacija nije koncentracija već je ona jedan nementalni, neumna život i to znači biti u kontaktu sa svijetom bez posredovanja uma. Kada je um prisutan onda ne postoji barijera između vas i života, između vas i božanskog jer srce ne umije da postavlja granice, ono ne umije da definira.

Indija je oduvijek bila ženstvena zemlja i ostala je ženstvena. Indija ima žensku dušu sasvim različitu od Nemačke i Amerike koje su muške zemlje. Sama duša Indije je ženska i zato se Indija nikada nije ponašala agresivno. U čitavoj svojoj povijesti India nikad nije bila agresivna. Cijeli svijet posjeduje muške kvalitete, cijeli svijet je agresivan, cijeli svijet je nasilan. Zemlje koje su se razvijale pod utjecajem muških osobina opasno su se približile trenutku sopstvenog uništenja. Zemlje na Zapadu koje su se razvile u skladu sa muškim osobinama stalno su ratovale postupno se približavajući posljednjem ratu, totalnom ratu. Moguće je da sada i nemaju drugu alternativu osim da ratuju i da budu uništene, a druga mogućnost je da se kotač povijesti vrati unatrag pa da se priča o muškoj civilizaciji završi i otvori novo poglavlje, to će biti poglavlje o civilizaciji zasnovanoj na ženskom umu. Indija je iznjedrila prosvjetljene mistike i genijalne glazbenike, inspirirala poeziju upanišada, očaravajuću arhitekturu Tadž Mahala.

Indija možda ima još ljepše spomenike islamske arhitekture, ali je Tadž Mahal sa mekim mramornim odsjajem i romantičnom poviješću osvojio srca ljudi. Istina, mramorna čipkana ograda oko sarkofaga Mumtaz Mahale je prekrasna a isto tako minuciozno rađene su inkrustacije poludragog kamena u nježni bijeli mramor. Pod mlazom svjetlosti ručne lampe otkrivaju se u polutama mauzolej sasvim prozračne latice cvijeta maka-šah Džahan ga je neizmerno volio jer se iz njega dobiva opijum koji je strasno pušio.

Skuplja se sve više svijeta. Suton se za tren obojio, sunce je zašlo i tamnoplava noć je zavila spomenik. Oko njega u pobožnoj tišini sjede ljudi. Mauzolej ljubljene žene Džahana koji je do maloprije bar meni ličio u svom bijelom savršenstvu na svadbenu kolač od sladoleda, najednom se obasjan mjesecinom odvojio sa svoje visoke terase i počeo da lebdi u modroj noći, kao dvorac vilenjaka lak i srebrn. Tako ga je svake noći gledao šah Džahan zarobljen prekoputa u tvrđavi Agre. Njegov rođeni sin Aurengzeb zbacio ga je s prijestolja i zatvorio. Iz odaja i sa balkona svog kitnjastog zatvora šah je mogao gledati svoje elegantno remek djelo i sjećati se kako je s druge strane rijeke Džamune želio podići grobnicu od crnog mramora i da je spoji sa bijelim Taj Mahalom zlatnim mostom.

U Indiji je sve privid, sve je ustvari drugačije nego što izgleda. Gledajući siromaštvo koje je za naše europske pojmove nevjerovatno, teško je shvatiti da ta ista sirotinja obilazi umjetničke spomenike i muzeje. To je prizor koji zaista frapira Europljanina istovremeno ih očara i ražalosti. Očara, jer shvati koliko je duhovna kultura u ovoj drevnoj zemlji sveopće dobro, nevezana za materijalni standard i ražalosti što na njegovom kontinentu tehnička civilizacija dostupna danas svakom čovjeku ne uvjetuje bilo kakvu duhovnu kulturu. Da li je neko kod nas vidio u Srbiji pune muzeje sem ako nisu obavene posjete đaka? U Indiji su svi muzeji koje sam obišao, stare tvrđave, dvorci ili hramovi bilo koje religije bili uvijek puni posjetitelja svih uzrasta i iz svih društvenih slojeva, čak bih se usudio reći najviše iz onih najsiromašnijih. Mnogi od posjetitelja nemaju ni sandale na nogama a odijelo im se sastoji samo od komada bijelog platna vješto umotanog oko nogu, koje se zove "doti". Smireni i dostojanstveni, što je karakteristična crta ovog divnog naroda,

obilaze oni svoje znamenitosti vodeći sa sobom i sasvim malu djecu. Onda nije čudo što se bez pretjerivanja, ne može vidjeti primitivna fizionomija, gdje čak i najbedniji među njima, oni što pružaju ruku proseći, imaju sjajne inteligentne oči a crte njihovih lica oštrog profila veoma su plemenite.

Tako je danas u Agri, malom ljupkom gradiću oko Tadž Mahala sve vrvjelo od domaćih posjetitelja. Oni obilaze oko ovog mauzolej ljubavi i poslije posjeda na meki travnati tepih ispred njega čekajući noć, jer to je doba kad on blesne svojim ljepotom. Sedim na trgu ispred monumentalne kapije i gledam šaroliku gomilu svijeta koja ulazi i izlazi dok stotine malih prodavaca raznih suvenira opsjedaju turiste. Oni su tako uporni na jedan blag način da i najodlučniji među nama mora najzad da popusti i kupi nešto, korbač od drveta tako vješto napravljen u obliku zmijske da njegova pokretljivost prosto plaši, bezbrojne niske đerdana od miršljave sandalovine, staklene đinđuve, plodove nekog drveta ili poludragulji, lepeze od paunovog perja, minijaturne pečate kojima se stavlja boja u prahu na čelo i još bezbroj drugih lijepih stvari kojima nitko ne može odoljeti. Uz to čudni crnopurasti fakiri otvaraju svoje plosnate košare i iz njih se uvis dižu trokutaste glave kobri palacajući jezikom, dreseri majmuna vode na lancu svoje pitomce obučene u suknjice ili uniforme. Kako čovjek može biti ravnodušan kada prvi put ugleda sve te čarolije? Posjetitelji Taj Mahala su isto tako zanimljivi kao i prodavači i njihova roba. Među njima su najupadljiviji Siki sa svojim koketnim turbanima od sitno nabranog platna narandžaste ili svjetloplave boje, dok je ispod njih je smotana u punđu duga kosa i brada ujedno. Oni su po pravilu vrlo stasiti i lijepi ljudi i nije čudo što su za vrijeme vladavine Britanaca činili elitne jedinice.

Mnogo više od muškaraca oči putnika privlači Indijska žena, jer je ona je svakako najveća ljepota ove ogromne i čudne zemlje. Sve su one tanane i prave kao strijele, savršenog tjelesnog sklopa, finih crta i prelijepih duguljastih očiju. Kosa im je priča za sebe, blago valovita, gusta, sjajna i crna kao abonos. Njihova mala, uska stopala i fine šake, njihov stav kad stoje ili pokreti kad hodaju ravni su graciji igračica i dostojanstvu vlastelinka a bilo kojem društvenom sloju da pripadaju. Induskinje uvijek izgledaju i kreću se kao kraljice, svakako duboko svjesne svoje ljepote, one se nikad nisu odrekle sarija, tradicionalne nošnje stare tisućama godina, jer od sarija ne postoji elegantnija odjeća. Očaran, ja se ponekad zagledam u prolaznice a one se samo ljupko nasmiješe i malo klimnu glavom u znak pozdrava.

Koloristični vatromet njihovih sarija je tako fantastičan da mi se čini kao da se sjajno perje paunova njiše ravnomjerno i graciozno pokraj mene. Žuto sa modrim kao indigo, tirkizno sa purpurnim, najčudnije kombinacije boja kakve se nigdje na svijetu ne mogu vidjeti, jake, sjajne, čiste boje sunca i života. U sutonu koji ovdje pada tako brzo, samo jarke mrlje sarija promiču kroz lijepu kapiju i gube se sa dugim raskošnim vrtom ka Taj Mahalu, ogledajući se u mirnom bazenu ispred njega.

Bila je noć kada sam taksijem napustio Agru i krenuo natrag u Baratpur. U predgrađu je još ključao život i more biciklista nam je otežavalo putovanje a sirena je bez prekida trubila. Metežu su pridonosile i svete krave koje su slobodno i besciljno lutale, stada dugonogih šarenih koza, rikše, bicikli, seljačka kola koja vuku volovi crveno ili plavo obojenih rogova, ponekad okrunjeni cvjetnim vijencem. Električne svjetiljke su nestale, ali su u zraku svetlucale mali žišci. U prolazu sam hvatao slike minijaturnih dućančića, pokretnih tezgi, pored kojih su sjedili skrštenih nogu prodavači usred svoje robe, au čijoj je sredini gorjela zapaljena svijeća kao žižak u kandilu.

Poslije duge vožnje kroz mrak moj šofer je odjednom zaustavio kola. Zalutao je. Nalazili smo se usred nekog sela koje je već spavalo u noći. Jedno indijsko selo u državi Radžastan, potpuno mračno pod krupnim zvijezdama koje su viseći posjećalo na novogodišnju jelku. Kraj puta se dizalo ono sablasno drveće na kojem danju sjede redovi lešinara čekajući da neki siromah umre a njegova familija nema novaca da ga sahrani, niti izgorjeti, već ga jednostavno bace u svetu rijeku Ganges. Tada se oni stušte ka reci i možete vidjeti stravične prizore kako uzlijeću s rukom u kljunu i na tom istom ogromnom drveću počinje krvavi pir. Šofer se negdje izgubio, valjda da pita gdje se nalazimo, a ja sam se malo uznemirio, sasvim nepotrebno jer jedino egzotično u ovoj indijskoj noći bilo je svjetlucanje vatrice kraj zemljanog zida neke kuće. Polunaga čovjek je zapretala žar i čekao da se on sasvim ugasi pa da prostre svoju ponjavu preko tople zemlje i legne odozgo. Sve ostalo, mir široke ravnice, svježina zraka, sneno zujanje bubica, blaga toplina koja je izbijala iz zemlje, šapat seljaka, sve je to djelovalo miroljubivo i neodoljivo podsjećalo na rodno selo našeg taksiste. Bilo je teško povjerovati da vrlo blizu gmižu pitoni po močvari Baratpura i da se možda još po koji tigar šunja kroz šiblje.

Umjesto kamionima ili slonovima, prolazimo autobusom kroz bojama natopljeni Rajasthan. Monotoni pejzaž sjeverno-indijske ravnice se bio promijenio i umjesto pod šećernom trskom i pamukom, put je zalazio u predio koji je sve više ličio na pustinju. Niski suhi brežuljci smjenjivali su se s ruševinama starih tvrđava. Pokraj nas su prolazile kamile upregnute u seoska kola i slonova pretovareni bambusovom trskom. Bilo ih je sve više i više kako smo se približavali gradu Jayapura. Bili su to ozbiljni slonova a ne cirkuski klovnovi na koje ih je ljudska obest često degradira. Iz šikara su izletali divlji paunovi i njihove smaragdne i zlatne boje bi za trenutak zatreperele u prašljivom zraku. Žene, lijepe u živopisnoj nošnji kretale su se graciozno drumom noseći na glavama okrugle glinene krčage.

Radžastanske pustinje su odgajale otpornu kraljevsku rasu koja se malo promijenila tijekom mnogih stoljeća. Mentalitet Radžastanaca je sasvim drugojačiji od mentaliteta ljudi iz drugih krajeva Indije, koji je pun pacifizma i duboke humanosti. Ta takozvana "ahimza", nenasilje, onesposobila je Hinduse kao ratnike jer ih je tisućama godina vaspitavala da je ubojstvo bilo kojeg živog bića neoprostiv grijeh. Međutim ideal Radžputa kako su ih ranije zvali bio je čovjek ratnik i žena heroina. Muškarac ne treba izbjegavati kavgu, ubojstvo, ratove i trebaju obožava ženu. Točno kao neki srednjovjekovni europski vitez, dok su njihove udovice smatrale sasvim normalno da se spale žive sa svojim umrlim muževima! Kad su u sjevernu Indiju upali muslimani, osvajači u gradu Čitorgaru nisu zatekli ni jednu živu dušu. Svi ljudi su do jednoga bili izginuli boreći se herojski, a sve su se žene bile spaljene!

Iznenada su nas rumeni svodovi jedne trijumfalne kapije, išarane bijelim ornamentima propustile u grad iz Hiljada i jedne noći i zaista mi je zastao dah na ulazu u Jayapura! Sve zasvođene kapije kroz koje se ulazi sa četiri strane u grad i sve kuće njegovih širokih ulica su bile ružičaste, ukrašene bijelim! Dvospratne kuće načičkane kulama, kitnjastim ispustima rešetkastim prozorčićima kroz koje stanovnici zgrada izlaze na terase bez ograde i tu sjede časkajući i pijucima čaj, fasade džajapurskih kuća se rumene kao ruže. Po zarumenjeni terasica se nesmetano vjeru majmuni, a da šarolikosti bude još veća u prizemlju kuća su dućani u kojima se prodaju egzotični predmeti od bronce, rukom tiskani tekstovi i ukrasi od raznobojnog laka.

Džajapurske ulice nisu orijentalno uske, i isprepletane. Širina im je čitavih 35 metara i po njima teče neprekidna rijeka biciklista i šareno obojanih rikši i tricikala. Cijeli svijet je vani i užasna je gužva. Prolaze visoki lijepi Radžputi sa svojim velikim, elegantno namještenim turbanima čiji jedan plisirani kraj visi preko ramena, a drugi se diže uvis kao lepeza. Žene nisu obučene u sari već u suknje i bluze jarkih boja, ogrnute su dugim ogrtačima i nose mnoštvo teškog srebrnog nakita. Dostojanstveno se kreću polugoli "sadu" čela obojenog šafranastim prahom dok djeca tjeraju koze sa cvjetnim dijademama na čelu.

I kao da nije dovoljno egzotike, nailazi pogrebna povorka nekog uglednog i bogatog čovjeka. On sjedi mrtav u nosiljci, okičen vijencima žutog cvijeća, dok za njim jašu vitki konjanici s plamenim turbanima i kopljima u rukama. Povorku završavaju četiri slona prekrivena crvenim asam. Kako se najednom uhvati okom sva ta orgija sjajnih boja? I taman sam to pomislio, kad pred nas iskrsnu jedno čudo Indije, najdivnija zgrada Jayapura, Hava Mahal. Nasred glavne ulice diže se piramidalna široka fasada nalik na ružičasto saće. Visoka pet katova, maštovito izgrađena, veselo razigrana sa svojim kamenim filigranom mnogobrojnih prozora kroz koje može duva svjež povjetarac. Hava Mahal nije zgrada to je ustvari kameni paravan roze boje, prozirna fasada kroz koju su dvorske dame mogle neviđeno promatrati život na ulici. I zato njeno ime i znači "Palača vjetrova". Sve ovo pomalo slič i na liciderska srca i na neverovatnu simfoniju bijelog i ružičastog, i na jesenji suton i na dekor za "Šeherezadu", sve ovisi kako se putnik osjeća. U svakom slučaju, Jayapura vedro i raspevano sija prema kobaltno-plavom nebu pustinje i svakako ne postoji živopisnije mjesto, bar u sjevernoj Indiji, baš onako kako smo zamišljali u svojoj dječjoj mašti dok smo čitali indijske bajke. Grad je planirao i sagradio 1727. maharadža, astronom Džai Sing. Živio je prije toga jedanest kilometara dalje u prijestolnici Amber, staroj tada šest vijekova.

Tada u to doba moć sultana u Delhiju je već blijedila i radžputanski hindu vladari, koji su bili zabarikadirani u svojim planinskim tvrđavama, osjetili su da mogu živjeti slobodnije i tako je Džai Sing odlučio sagraditi novi grad u dolini. Načinio ga je četvrtastim i podijelio u simetrične blokove. Bio je ne samo sposoban državnik, odličan vojnik, urbanista već i čovjek velike kulture, ali je Džai Sing prije svega bio matematičar i strastan astronom. Pokazali su mi na kraju grada tu njegovu opservatoriju Džantar Mantar. U bašti punoj paunova dižu se veliki kameni instrumenti koji nama, laicima nalikuju apstraktne skulpture, a sam maharadža ih je konstruirao. Među njima je i ogroman sunčani sat savršene točnosti. Putanje zvijezda, Sunca i Mjeseca, mjerenje vremena, sve

je to čudni vladar umio da izračuna i izmjeri svojim jednostavnim kamenim instrumentima.

Zatim da bi nas sasvim ošamutili vode nas u radnje s draguljima, jer ružičasti Jayapura se još naziva "Amsterdam Indije". U njemu se nalaze najbolji rezači i brusaci dragog kamenja. Ulazimo u jedan od mnogobrojnih dućana u kojem, kao što je to običaj u Indiji, gori upaljen štapic mirišljavog sandalovog praha i puni odaju opojnim dimom. Zidovi i vitrine su obloženi ogledalima, pa se nakit od dragulja u njima beskrajno umnožava kao da se nalazimo u čarobnoj riznici Alibabine pećine. Statue Bude i omiljenog boga Ganeša od zelenog žada donose sreću onome ko ih kupi. Naravno da sam kupio i naravno da je to točno. Grivne od šarenog smajla u obliku isprepletanih slonovih surli natječu se u ljepoti sa đerdanima od ljubičastih ametista i privjescima nalik na paunove. Ta ptica divnog perja je omiljeni motiv indijske umjetnosti. Ona krasi mnogobrojne vitraže palača, slikana je u minijaturama, kovana u zlatu i srebru, utkivana je u prostirke i vezana zlatnom žicom po svili. Onaj tko stvarno hoće da napravi dobar pazar odlazi sa vlasnikom u skrivenu odaju gdje on iz velikog čeličnog sefa vadi rubine i smargde i prosipa ih kao zrnje graška po staklenoj ploči stola ispred njega. Tako je to bilo, a onda sam se umoran i omađijan bizarnom ljepotom grada boje jesenjeg sutona proveo kroz njegove široke parkove i stigao pred hotel.

Perzijanci, nazvani Parsa u Indiji, koji su brojne stoljeća prije toga pobjegli iz svoje zemlje zbog represalija muslimana sada su postali manjina bombajskog stanovništva, ali manjina zbog koje sam došao u Bombaj da prisustvujem nečemu što se ne da zamisliti. Pokušaću da opišem taj ritual koji je za nas Europljane jeziv. Međutim, Parsi vjeruju da su i zemlja i vatra suviše svete da bi se smjele oskrnaviti leševima. Oni su pripovedali Zaratustrine učenje zbog čega su muslimani primenili prema njima represalije, ali u Indiji ih nitko ne dira. Oni svoje mrtve stavljaju na vrh jedne od cilindričnih kula. Obitelj ostaje u parku a svećenik u kuli zabija u grudi mrtvacu nož da bi potekla krv i pljeska rukama. To je znak lešinarima koji stalno kruže iznad "Kule tišine". Zaista sam vidio te ogromne ptičurine golog vrata, ali ne samo u Bombaju, već i u indijskim selima gdje su se jata sakupljala i u dvorištima kuća. Prizor je bio za mene mučan, ali su lešinari, ustvari veoma korisni, prava sanitetska kolonija Indije. Kada lešinari proždru mrtvo tijelo, oglodane kosti propadaju kroz rešetke na dno kule. Tu se u vodi nalazi izvjesna kemikalija koja ih rastvara. To su bili drevni rituali jedne od mnogobrojnih religija ove mistične zemlje, zemlje bezbrojnih bogova.

Nakon nekoliko dana provedenih u Bombaju pošao sam da pogledam jedan hram druge jedne indiske vjere, džainizma. Njihov humanizam apsolutno je podređen ideji "ahimze" nenasilja koja uključuje sva bića u prirodi čak i kukce. Etika im je krajnje rigorozna i ide čak do granice samouništenja. Pravoverni džaina kad ostari odlazi u šumu, skida odjeću i vezuje se preko usta (da nebi progutao neku bubu) i umire od gladi, kao što je i umro osnivač džainizma Mahavira po vlastitoj volji.

Na brdu Malabar iznad bombajskog zaljeva zastao sam pred Hramom Babulinat koji je ličio na svaki drugi indijski hram, ali, iznad portala se vijorila zastava s jednim znakom koji mi je za trenutak izazvao jezu. Kao avetinjski crni pauk širio je krake kukasti križ ali to je trajalo samo na trenutak. Sjetio sam se da je "svastika" prastari znak života u Indiji i Džainisti najveći obožavatelji svega živog uzeli su ga za svoj simbol. Kakav paradoks i ironija života! Taj isti znak su uzeli i oni koji su uništili toliko života i za koje sâm život nije imao nikakvo značenje u odnosu na nacističku ideologiju. Avion se spustio u malom mjestu Aurangabad dva sata ljeta od Bombaja. Željelo sam da obiđem još jedno od čuda Indije i cijeloga svijeta, trideset pećina Adžanta. To su ustvari budistički hramovi i manastirski konaci rađeni gotovo tisuću godina, između drugog stoljeća stare ere i sedamnaestog stoljeća nove ere. Sada se do pećina stiže mnogobrojnim strmim stepenicama duž riječnog toka. Ulazim kroz portal prvo u jedan pa redom u još nekoliko hramova. Oni se zovu "kaitje" i izdubljeni su u pretvrdoj stijeni. Većina spilja je tako napravljena da potok prirodne svjetlosti ulazi u njih u određeno doba dana. Nizovi buda sjede jedan do drugog duž zidova a teški kratki stupovi nose stropa. U dnu holova se uzdiže uvijek ogromno kameno zvono.

Da bi nam osvjetlili unutrašnjost mračnih prostorija, čuvari hvataju svjetlost na ploču prevučenu srebrnim staniolom i upravljaju je za trenutak na crne zidove. Najednom, u zagušljivoj tmuni zasvijetle raskošne boje i čitav jedan davni život kao da zaigra pred našim očima. Mada je glavna tema ovog budističkog slikarstva religija, freske su u stvari ep života dugog tisuću godina. Na freskama se vide holovi puni prinčeva i princeza, prosjaci na trgovima, nebeski glazbenici, ratni konji raznobojno ukrašeni, majmuni, paunovi i slonova koji dominiraju svijetom ovih davnih nepoznatih umjetnika. Na freskama Adžanta najljepše su figure žena, ljepotica bademastih očiju, blijede ili tamne puti. Najdivnija među ljepoticama je takozvana Crna princeza, senzualna i puna

mistike u isto vrijeme. Sve one, tankog struka, bujnih bokova i nabreklih grudi izašli su ispod kičica monaha obrijanih glava koji su svoje živote proveli u samoći i meditaciji, godinu za godinom, radeći samo uz svjetlost lojanica. Sad kada sam se približio Benaresu, pomislio sam da ću možda u gradu koji je srce hinduizma moći bar donekle da razumijem, doktrinu transmigracija koja uči da je cijeli život isto vrijeme ponavljanje koje teče kao što teku vode Gangesa pružajući stalnu priliku čovjeku da dostigne savršenstvo. Benares ima pola milijuna stanovnika i isto toliko prolaznih hodočasnika neprekidno. U njemu postoji dvjesto svetišta. Kult star pedeset stoljeća u jednom od najdrevnijih gradova svijeta postojao je davno prije nego što se Buddha rodio. Trebalo je na obalu rijeke Ganga stići prije no što se bog Šiva pojavi u obliku sunca iza istočne obale. Zato sam ustao u pet sati i pošao uskim prljavim ulicama u hladno praskozorje. Kroz njih su se već polako kretale rijeke hodočasnika.

Što se više bližim obali, ulice postaju sve uže i prljavije. Kroz gomilu se probijaju bivoli, koze, svete krave, lijepih glava i duguljastih očiju i svijet im se sklanja s puta. U prolazima i kroz otvorena vrata vide se na tisuće oltara. Gatovi na svetoj rijeci su najinteresantniji prizor za putnika. Tamo gdje Gang pravi lijepu okuku postoji šest kilometara kamenih terasa, gatova duž zapadne obale. Iznad osamdeset stubišta koja se spuštaju uvodu, na kraju strmih uličica, uzdižu se karakteristične palače Benaresa koje su sebi za dušu podigle razne radže, zatim kućice za hodočasnike u kojima se oni hrane i stanuju za bagatelu i silni oltari i hramovi.

Prema hinduističkom vjerovanju svako biće se odmah poslije smrti ponovo rađa.

U Gang se baca pepeo mrtvih ali i leševi djece do sedam godina i oni umrlih od zaraznih bolesti. Za ta mrtva tijela se veže kamen, ali poneko od njih ispliva na radost lešinarima koji tu strpljivo dežuraju. Najinteresantnije je od svega da je voda Ganga savršeno čista, mada se u nju sve to baca, pa se još i bolesnici u njoj kupaju. Nisam dolazio u iskušenje da se i sam okupam i pored silnih priča da voda rijeke Gang liječi mnoge bolesti mnogi ljudi piju ovu vodu. Znanstvenim analizama utvrđeno je da voda Ganga sadrži neke minerale koji svu prljavštinu pročišćavaju. U ovu svetu rijeku vjeruju sve religije u Indiji. Gang ne bi postao svijeta reka da nema specijalna svojstva. Izbijam na svetu rijeku, široku kao Dunav, prije nego što je veliki purpurni Sunčev disk počeo se pomalja iza istočne pješčane obale na kojoj nema ničega. Gang teče s planine Kaila sa, iz Šivina kose. Po zelenkastoj vodi plivaju upaljene svijećice, utkane među žuto cvijeće u lisnatim korpicama. To su žrtve riječnoj boginji.

Glavni gat posvećen spaljivanju mrtvih tijela zove se Manikarnika. Na stepeništu se vide ukočene prilike umotane samo u pokrove muškarci u bijele, žene u crvene. Oni su čekali svu noć na kamenoj terasi da ujutro budu prvo okupani u Gang, osušeni na suncu i najzad spaljeni.

Ova čudna nekako stravična atmosfera kroz koju kao miris tamjana leluja jedna sjetna, uspavljajuće melodija bez kraja "Hari Rada, Hari Krišna!" Ona se na gatovima Ganga već mjesec dana svira bez prestanka jer je sad festival boga Šive. Bijel dim diže se s lomača kraj same vode. Pokraj njih nema nikoga sem spaljivač koji dodaju drva na lomaču dok tijelo ne izgori. Najstariji sin potpaljuje vatru i odlazi, a žene nikada ne prisustvuju spaljivanju. "Koliko vremena treba tijelu da izgori", pitam prvog do mene. "Zavisi od para", kaže on. "Tko ima dosta, kupi više drva i vatra začas bukne i proguta tijelo. Tko nema, stavlja manje drva i tijelo danima tinja. Ali, dodaje on, Špaljivači su nepošten svijet. I ako mnogo zarađuju za svoj posao, događa se često da skinu drva s lomače i prodaju ih drugoj ožalošćenoj obitelji. Zato su podigli najljepšu kuću na gatu ", završava on jetko pokazujući na visoku zgradu iznad Manikarnike.

Ljudi iz cijele Indije dolaze da umru u Varanasiju. Oni dolaze da tu žive sve dok ne umru, jer tko umre u Kasije, dostići će oslobođenje.

Nema kulta mrtvih ni groblja u hinduističkoj Indiji. Ovo je jedino groblje, ova i još neke rijeke, zelenkaste i bistre i pored toliko bačenog pepela. Smrt na "hindu način" je bez ikakvog ceremonijala, javne tuge i dirljive glazbe i zato djeluje tako obično, čisto i sasvim prirodno. Zašto bi se i tužilo za tijelom koje više ne predstavlja ništa, samo praznu ljusku ako se život umrlog nastavio u nekom drugom biću?

Kalkuta se smatra najružnijim od svih indijskih gradova. U njoj nema starih spomenika, puna je sirotinje i izbjeglica iz Bangladeša. Meni je ostala u odvratnom sjećanju kada sam prisustvovao krvavom žrtveniku boginje Kali.

Hram kao hram je bio neugledan, tek u donjem dvorištu iza velike mase svijeta koja se tiskala naprijed, ugledao sam dosta nizak hram utonuo u prljavštvinu. Najednom sam zastao užasnut, jer je pred ulazom u hram stajala mala giljotina i okolo nje u lokvama krvi razbacane glave žrtvenih jarića po kojima su milele muhe. Jedna mlada žena u ljubičastom sariju se sagla, zamocila prste u krv i razmazala njom svoj razdjeljak u kosi. Pošao sam na poklonjenje velikoj svirepoj božici, kojoj su ne tako davno prinosisi i ljudske žrtve.

Bilo je nemoguće ući u njezino Svetište od vjernika koji su gurali naprijed držeći u ispruženim rukama cvjetne i voćne darove umotane u listove banana. Pred samim ulazom u hram čučao je jedan "sadu", sveti čovjek i kutlačom vadio iz posude neku čudnu tekućinu kojom je pojiio one što su mu spuštali nekoliko rupija u ćasu. Tekućina je izgledala vrlo sumnjiva, a svi su pili iz iste kutlače. I nehotice sam pomislio na koleru koja je toliko puta harala Kalkuti, ali kao iu svim drugim religijama i ovo je bio pričest.

Ljudi su se s mukom ubacivali u hram kroz uski ulaz i nič padali na pod pred Boginjin kipom, glasno pjevajući kao u transu. Propinjao sam se na prste da vidim boginju i to mi je uspjelo kada su se tijela za trenutak ispred mene. Do pola utonula u zemlju, sva crna kao ugljen cerila se Kali isplaženog jezika i zuba kao u vampira. Oko zdepastog vrata joj je visio vijenac ljudskih lubanja oko struka umotane zmije, a sa ljudske glave koju je držala u ruci kao da je kapala krv. Ovaj stravični prizor me je pogodio kao i sve ostalo što sam vidio u Calcutti gdje su ljudi doslovno umirali na ulici, na trotoarima i sklanjani su tek poslije nekoliko dana kada je tko došao na red. Iz Delhija sam zrakoplovom stigao u inače nedostupno malo selo Kadžurahu u središnjoj Indiji, gdje se nalaze ti famozni hramovi ljubavi. Seoske obrtnici zarađuju prodajući svoje lijepe rukotvorevine od srebra, mirišljavog sandalovog drveta, kože i poludragig kamenja, ali, više od svega dijabozitive koji prikazuju kamene ljubavnike sa zidova hramova i gipsane minijature tih perverzних zagrljaja koji se prodaju "kao alva". Na zelenoj prostranoj ravnici iznad sela strše u plavo nebo čudne kule iz bajki. Ovu izvanrednu skupinu hramova sagradilo je prije tisuću godina pleme ratobornih Radžaputa, zvano Čandela. Ono što zapadnjake najviše privlači to su scene tjelesne ljubavi, ali nisu samo hramovi u Kadžurahu ukrašeni erotskim scenama, već svaki hinduistički hram izdubljen u brdima Elora ima među ornamentima i kamene ljubavne parove zvane "mithuna". Ali oni su, mada nagi i zagrljeni vrlo čedni i ne pokazuju odlike svoga spola, već ih skrivaju ovlaš nakitom.

Međutim, najveličanstveniji hram u Elora zvani Kailasa, kipti od najrazbludnijih scena. Na toplom suncu uživa u putenoj ljubavi jedna ogromna vojska bogova i božica, nimfi, ratnika i dvorjanki. Nagi i nasmiješeni oni ne skrivaju ni centimetar svojih lijepih tijela. Sada mi cijela ona uzbuđenost oko seksualne revolucije izgleda smiješna, pa ljudi su se još prije toliko stoljeća voljeli na sve moguće načine, rafinirano, čak javno, ne smatrajući to nikakvom sramotom, već jednostavno darom bogova koji su im sami davali primjer svojim doživljajima.